

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL: lei 2.60 ANUAL
— ABONAMENTELE SE FAC NUMAI PE UN AN —

ANUNȚURI:
— Linia pe pagina 7 și 8 bani 20 —

SINUCIDERA MAREȘALULUI JAPONEZ NOGI ȘI A SOTIEI SALE. — (Vezi explicația).

Serbarea hramului bisericii Sf. Ioan din mănăstirea Secu

Trăia într-o atmosferă strică de propriile îndoieli, de crudele neliniștii sufletesti. Mai bine să fac, să gândea ea, să dispar îndată de cât să continui un asemenea chin. Câte odată, avea dorința să câștige pe Iustine prin cuvinte bune chiar prin banii. Erau doi contra ei fără apărare și așa de disperată. Ea reflecta: nu, așa face mai bine să vorbesc cu soțul meu, strâns într-o tăcere rece, îi voi cere iertare și voi pleca departe, către o viață nouă. Lănceastă hotărâre se întrerupsese. Chiar în astă seară va avea o convorbire, ultima, cu Pierre.

Îndată ce părăsi biuroul d. Dameremont se așeză la căpătâiul soției sale. Marcelle printr-o sfortare miraculoasă de voință, îndreptă în lumina fața sa anemică aproape veștejită de supărare.

— Pierre, începu ea: trebuie să-ți mulțumesc pentru marea bunătate a ta și te rog iartă-mă de toată supărarea pe care ți-am причинit-o.

— Ah! iar ceartă, dragă Marcelle.

— Viața noastră e groaznică din greșeala mea. Separându-te de Jacques Fresnoy, forțându-l a se refugia în străinătate, ai săvârșit de totuși tu de bărbat. Primește-mă înapoi, primind din mâinile Iustinei pachetul de scrisori unde dă pe față amărăciunea și durerea. Da, e adevărat, am gustat amândoi o fericire criminală de cinci ani. Am fost o soție scârboasă, nu-și trebui să-ți impun acest chin, iartă-mă, Pierre, iartă-mă.

Pierre, de la primele cuvinte, privea cu mirare soția-i. O crezu o clipă apucată de nebunie; dar ea înlina către el mâinile-l rugătoare cu un fel de accent de sinceritate și el spusese:

— Ce spui acolo? Scrisori de anilor, dar n'am primit nici odată! Dacă n'am despărțit de amantul tău cum mi-ai spus, asta din cauza mândriei lui. Mă fura, Jacques Fresnoy al tău; iată pentru ce l'am gonit. E un bandit. Și, în război, a fost de suararea de încercarea soției sale, se ridică și agită pumnul în gol.

— Și acum, când mi-ai mărturisit secretul tău, poți să pleci. Îți dau patruzeci și opt de ceasuri ca să părăsești casa asta. Poți să-ți ajungi complicele. Ah! mizerabilul! mizerabilul!

Și Pierre fugi în cabinetul său de lucru ca să răcnească în liniște furtivă și supărarea sa.

Acum, Marcelle avea aerul unui animal în agonie; nu mai știa cu adevărat dacă trăia sau era moartă. Nu mai avea puterea de a-și realiza, de a gândi la oribila dispreț, cauza întregii drame. Ea era aceea care destăinuise greșala soțului ei. Hotărârea unei arme nebune, ce o urnase până la capăt: unde se va duce în viitor, către care nouă călătorie! Ea ordonă servitorului să aducă un mare cușor pe care îl aducea în fiecare an, cu venirea vacanțelor. Sărmana femeie deschise și se pregătii să-l umple; dar, aplecându-se, zări într-un colț un pachet legat cu o panglicuță. Erau primele scrisori ale lui Jacques. De odată își amintii că le pusese însăși după un voiaj în Brețania unde le duse pentru a-și îndulci singurătatea. O groaznică fatalitate se întăritase contra ei și o fuvinse. Minte-i neliniștită fusese jocul unei tragice coincidențe: observările Iustinei, scrisorile pierdute, îndepărtarea amantului de soțul său. Și adevărat era în imaginația care, confundându-se de o robie logică toate aceste circumstanțe o împinșeră să mărturisească crimă. Ea contemplă inebunită, pachetul legat cu o panglică albăstră. Bietele și scumpele scrisori! Acestea erau totul ce îi mai rămăneau acum din amorul său și în disperarea-i, le strânse pe inimă pentru a scoate de acolo forțe noi de viață de a rebuia către un vestit necunoscut.

S. Mercator-Focșani.

P. S. ARHIEREUL ANTIM PETRESCU-BOTOȘĂNEANUL, Vicarul mitropoliei din Iași, la mănăstirea Secu, împreună cu preoții și starețul mănăstirii, împreună cu primarul și mai mulți învățători, după terminarea slujbei.

Am să mă întorc la toamnă

Pentru V.

An să mă întorc la toamnă, când se scutur Franzele, baltare ca de fragari — când Cerul frumos ca apă de izvoare, și n'ar să vezi vânturi de hramul creștinilor.

An să mă întorc la toamnă, când pustiiul își lasă gheața pleoapa oboșită. Când hramul și președintele în legea sacrală să închidă în el o veșnică bolnăvire.

An să mă întorc când vântul urâș, ghem, și furtiv în ferești ca un harodic. Când înflorire în straturile crisantemelor... — Și un braț întreg de flori am să-ți aduc.

Și o să-ți găsească cerdacul solitar în crisanteme scumpe, parfumate. Vădând în el să-ți pară un altar plin de lumina și singurătate.

Iar eu, ascuns în umbra toamnei grele, Seara când stai răpusă de gândire, Te vorbesc priet, regna niefi mele. Și o să plânga de pieu multă fericire!

Sollerino

Note din călătorie

LEMANUL ȘI CASTELUL D-nei de Staël

de AL. BERTEA

— Urmare și sfârșit. —

Cuib de o drăgălășenie rară, ca-năra de culcare a D-nei de Staël, transpiră parca ceva din inima acestei femei superioare. Un pat de dimensiuni colosale, își întinde pe-logul ce adumbrea odinioară pe gingașa femeie, alături biroul și fotelul unde probabil această regină a inteligentei feminine și-a scris parte din operele sale. Pe perete în ulei portretul D-nei Necker, D-nei Staël și al fiului acesteia August, ansamblu ce-ți arătă atât de bine asemănarea fizionomiilor celor trei descendenți. Deasupra căpătâiului la pat stă trist portretul D-nei Necker, reprezentând-o pe patul de moarte, portret atât de scump autoarei „Corinei”...

Și aici gardianul ne arată cu atitudine oficială, într-o casetă cu geamuri un șal de mătase, făcându-ne atenție a-l remarca, și a-l compara cu portretul unde D-na de Staël când a pozat îl avea pe dânsa.

Iată-ne trecuți alături, în camera D-nei Récamier prietena sinceră și nedespărțită a fiicei ministrului Necker. Și aici, ca și dincolo aceluși capricios amănunțat, care trădează spiritul fin al acestei distinse femei,

ce a jucat un așa de mare rol în timpul lui Ludovic XVI-lea. Într'un dulap cu sticlă, stau expuse ca mărturie scumpe ale altor timpuri, mai multe autografe. Aci a fost parca partea cea mai de interes a întregului castel. Ludovic al XVI-lea adresează fiicei ministrului său, o scrisoare, din care transpiră toată curtoazia și eticheta stilului epocii. Scrisori de ale lui Buffon, Schlegel, Mme Récamier, și infine un autograf foarte interesant, al însuși D-nei de Staël. Am stat multă vreme, rămânând uimim în fața acestui birou din „L'Allemagne”, unde stilul scânteetor al autoarei reșea din rândurile strâmbе, literile pităgăiate și nenumăratele ștersături și adăugiri. Am plecat de lângă acest autograf ce m'atrăgea și pe care n'am avut fericirea să-l descifrez în întregime, fiind invitat de îngrijitor să-l urmez pentru a închide.

Pe o largă scară de piatră, pe o scară de aceea ce numai în adevăratele castele din veacul de mijloc le întâlnești, furam conduși în catul de sus, unde sunt cele două saloane ale D-nei de Staël adevărate muzee de artă și de suveniruri literare și istorice. Nu știu de ce, dar în aceste săli, din care orice lucru îți transpiră o amintire, din orice colțisor o poezie, pare că trebuie fu vizitator, să păstrezi cea mai pioasă tăcere, neturburând liniștea necesară, spre a te putea mai mult apropia de aceste interioare evocatoare a altor suflete și timpuri.

Imprejurarea a făcut ca tocmai contrariu de cum doream eu, să zădărușc lucrurile. Cei douăzeci și mai bine de Englezi, făceau o gălăgie de nedescris. Aveam impresia că nu prea sunt tocmai îndejuns de conștiințe. — acești oameni cu răceala caracteristică în temperament, — de ce templu al artei vizitează. Ceva mai târziu m'am convins că nu prea mă înșelasem.

Salonul cel mare superb decorat cu tapițerii de „Aubusson” și mobilae autentice ale renumitului sculptor „Boule”, este sala ce întruște la oală cele mai multe din lucrurile de valoare artistică a întregului castel.

Sunt aci câteva pânze de mare preț. Așa bunăoară, portretele lui J. J. Rousseau, a lui Mirabeau, Schlegel, apoi a întregii familii a banchierului Necker. Toată mobilă și toate ornamentele sunt așezate aci cu acel gust ales de care era capabilă numai distinsa scriitoare. Afară de mobilele de artă și tablourile ce

impodobesc interiorul, sumedenie de busturi își fac apariția, dintre care este mai în evidentă acel al marelui naturalist „Buffon” prietenul bun al d-nei de Staël. Printre multele pozoabe de pe căminul acestei săli, îngrijitorul palatului ne arată un vas de Sevres pe care erau iscăliți cu litera de aur, toți prietenii și admiratorii distinsii femei, în fruntea căror sta scris simbolicele cuvinte: „L'amitié reconnaissante”. Am vrut să iau în mână acest vas, să-l examinez mai de aproape, dar pentru nimic în lume îngrijitorul n'ar fi permis aceasta, de teama de a nu se sparge cumva.

Trecurăm în fine și în ultima cameră a castelului, în „salonul” D-nei de Staël. Și aci transpiră același parfum al lucrurilor vechi, și scumpe. Pe o mobilă, un superb serviciu de cafea, în porcelan de „Saxe”, dăruit de către Henric de Prusia lui Buffon, și acesta la rândul scriitoarei, sta neatins ca o scumpă amintire. Alături pe un mic clavier, la care în monarhie se cânta autoarea „Corinei”, se-adau într-o dezordine artistică, câteva din obiectele pe care capriciul poetei făcuse să le colecționeze. Așa bunăoară, câteva pistoale, săbi, instrumente bizare de muzică, toate aduse de dânsa din lungile călătorii făcute în timpul exilului.

Nu știu de ce, dar odăita aceasta intimă, imi făcea impresia a fi fost locșorul cel mai iubit de dânsa. Era o apropiere și o drăgălășenie în orice lucruri încât plecai cu un regret de acolo. Și aci ca în toate sălile vizitate, gardianul trebuie să ne spuie ceva cu aerul grav. Ne arată într'un colț un scriin zicând că acolo se află giuvaericele D-ne de Staël. O fi existat, mă gândeam în mine, dar acumă că mai există s'c creadă dânsul, acela căruia îi surprinsesem un zâmbet în colțul buzei, probabil provenit de roincuna ce o repetă zilnic vizitatorilor creduli.

Terminându-se și explicațiile în această ultimă sală a palatului, îngrijitorul ne invită să-l urmăm spre a eși, el omul plictisit de a face vecinic aceiași silită promenadă. Eși, după ce întâi trecui câteva momente în balconul marelui salon înbrăcat în ederă, de unde o superbă panoramă mi se desfășură ochilor. Lemantul de safir își întindea pânza, iar în fund în zare Mont Blanc își înalță fruntea albă. Numai privind câteva clipe acest tablou, îți dai seama de ce celebra scriitoare și

poetă și-a găsit aici locul de meditațiune, și retragere.

Atară ploaia încetase. Amurgul înțoșea vârfurile bătrânilor copaci din parcul castelului, unde își doarme somnul de veți Necker și fiica acestuia, femea atât de persecutată de Napoleon I. Nu știu cum, dar, fără să vrea prin asociație de idei probabil privind acest parc părăginit, mintea mi se duse la Trianonul Mariei Antoneta de la Versailles: Și una și alta femeii cu sufletul curat, totuși neînțelese și persecutate de răutatea omenească.

Părăsii și castelul din Coppet, cu acest gol în suflet ce îți lasă petrecerea câtorva momente printre castelele locuite odinioară de acei, a căror amintire scumpă doară n-a rămas nouă celor de azi.

NAPOLÉON I ȘI TEATRUL

— Urmare și sfârșit. —

El avea înaintea ochilor săi pilda regelui Ludovic XIV; ca și acesta voia el să fie tatăl talentelor franceze. El le proteja și se străduia ca să ocrotească drepturile lor.

Intr'un decret din anul 1805 drepturile de autor erau apărute.

În anul 1811 el își cu esacitate taiembele pentru reprezentarea operelor științifice și musicale. Pentru operele științifice și literare distinsese el puse premii mari, mai cu seamă pentru cea mai bună tragedie reprezentată într'un teatru din Paris, tot asemenea și pentru compozițiunea celei mai bune opere reprezentată pe scena Academiei imperiale.

El dădea multe sfaturi bune poetilor. Astfel el zise odată către poetul Lormian, care se declarase gata, să-și prelucereze tragedia „Mohamed II”. — Voești să-ți faci pe Mohamed iarăși înamorat?

— Da, Sire, aceasta o cer împrejurările.

— Atunci cel puțin nu-ți da nici un rival; căci dacă va avea unul și-l va descoperi, atunci el trebuie să-l omoreze imediat și atunci piesa d-tale este terminată. Îți repet, d-ta trebuie să te bazezi mai mult pe istorie, decât pe roman. Tragedia noastră trebuie reînviată, noi avem nevoie de alte concepțiuni, versurile trebuie să fie luate în considerație numai după aceea; ele sunt numai broderia materiei dramatice.

Aceasta conglăsuște pe deplin cu ceea ce a zis el odată despre Pierre Corneille. Acesta era pentru el cel mai mare poet tragic din toate timpurile.

— Acesta, zicea el, a presimțit politica și a adoptat-o împrejurărilor. Acesta ar fi fost un bărbat de Stat. Nu admir atât de mult versurile sale, ca ideile sale înalte, cunoștința temeinică a inimii omenești, și marea profunzime a olitice sale.

El regreta foarte mult că Corneille nu trăește în zilele sale. „L'asț fi numai principe și prim-ministru”.

Napoleon aprecia și stima talentul de ori ce fel. El spunea intențentului operei d. de Lucay, că privește pe artiști cu un sentiment de mândrie: „Trebuie să ști că atunci când primesc pe marile artiști Talma, îmi iaă pălăria”.

Napoleon simia foarte mult pe aceste mare artist; el îl onora cu amiciția sa.

Napoleon vizita pe Talma de mai multe ori pe lună, și mai cu seamă când avea să apară într'un rol nou. Cu acest prilej Napoleon îi da sfaturi lui Talma asupra rolului pe care avea să-l joace.

A doua zi după reprezentarea piesei: „Moartea lui Pompei” (31 Ianuarie 1805) la care a asistat și Napoleon, Talma îl rugă să-și dea părerea. Împărățul zise:

— D-ta prea îți miști mâinile. Seful unui Stat nu prea sunt risipițori cu mișcărilor lor; d-ta ști, că

un gest însemnează o poruncă, o privire moartea, din această cauză sunt sgăriți cu mișcărilor și privirile lor. De asemenea n'ai înțeles intențiunea unui vers.”

După ce Napoleon a fost proclamat împărat, Talma observă fața de el o oarecare rezervă. Napoleon însă se purta foarte delicat cu acest mare artist, ceea ce se poate vedea din următoarele: Talma nu cunoștea valoarea hanului și în totdeauna era plin de datorii. De cele mai multe ori Napoleon îi plătea datoriile.

Napoleon se purta bine și cu celalți actori, pe cari îi încuraja. În fericire teatrul îi oferea satisfacțiune și distracție, iar îi nenorocire mângăiere.

Și când scena i s'a închis, el căuta răslată în castodoperile poetilor dramatici. La St. Helena la cetea străte sale și le explica în chipul său original.

C. Scurtu

Convorbiri astronomice

CONSTELAȚIUNEA LIREI

Am primit mai multe scrisori de la cititori, cari au găsit pe cer stelele constelațiunii Persou, despre care am vorbit într'un număr trecut. Cred că e bine să mai vorbesc și de alte constelații. E frumos să citești poveștile astronomice, dar e mult mai interesant să cunoști tu însuși cerul.

Lira o constelațiune mică, dar foarte interesantă. Cum se înscrează, ridicăți ochii în sus, aproape deasupra capului, când cerul nu s'a întunecat cu totul și veți vedea o stea strălucitoare, albă, care cu cât se înoptează, cu atât strălucește mai tare, lăsându-se în spre apus încet-încet. Steaua aceasta se numește Vega

SONET

Pogoară 'n suflet blândă 'nscinare
Și tristei mele vieți tu dă-i lumina,
De tine toată firea mea s'alină
Ca de-o putere binefăcătoare.

Și astfel precum bulgărul de lina
Revine 'n raze moșcă de soare
Trezește-mi amorila 'nflorare
La care astăzi duhul meu se 'nchină.

Intruchipează-mi visul meu de evi
Ce m'a robil într'un amurg de vară
Gonind din mine tristețe dureri.

Ceoi ați mi-î dor să port în suflet iară
Balsamul dăltor de mângăier
Ce l'am îndepărtat odinioară.

Mihail Alexandrescu

Nebuloasa aceasta se vede cu o lunetă numai, dar nu e nevoie de cine știe ce lunetă mare. V'am mai spus apoi că Soarele nostru se îndreaptă spre constelațiunea Lirei, spre un punct de lângă Vega. Căutați deci această constelație, care pe la 10-11 se află spre apus, lângă Calea laptelui. Nici o stea nu întrece strălucirea stelei Vega din acea parte a cerului. Veți încerca o mulțumire, sufletească cum rar se încearcă, chiar dacă nu aveți la îndemână o lunetă astronomică.

Victor Anestin

PENTRU CE TRĂIM?

Am constatat în cronica precedență cât de străini sunt cei mai mulți oameni de propria lor ființă: cunosc mai bine natura lucrurilor înconjurătoare, decât propria lor natură; știu la ce servește grăul, lemnul, piatra. Dar viața omului la ce servește? — Iată o întrebare de care puținne persoane se neliniștesc.

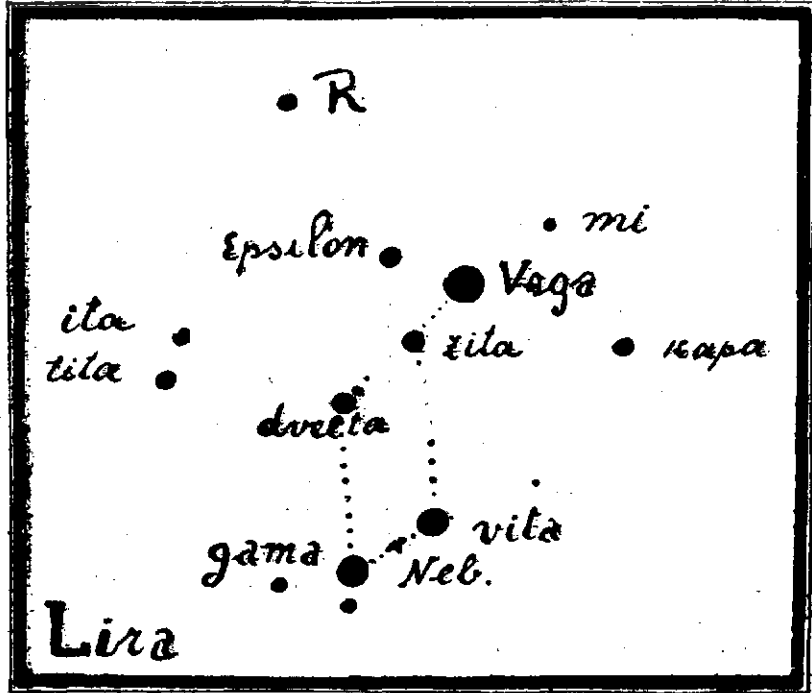
Ca să fii drept, admit că omul nevoit să-și câștige existența zilnică, nu poate să se ocupe de problema destinului său; problema imperioasă, uneori crudă, care i se impune lui zilnic, este: „cu ce să trăiască?” — nu „pentru ce să trăiască?”. Dar sunt oameni, cari nu știu cum să-și mai omoare timpul, care se plătisesc — și cu toate acestea nu acordă celei mai interesante, celei mai vitale chestiuni nici un moment de gândire. Aceștia nu merită ertare, nici compătimire.

Să trăești, fără ca să știi pentru ce trăești — tu, om, ființă prelină luminată și care grație unui concurs de împrejurări favorabile te bucuri de timp liber ca să te gândești cum să întrebunțezi mai bine minunata întâmplare a existenței tale: iată cea mai mare nevrednicie, care se poate încelipi!

„Ca un om în starca de a putea cunoaște să moară neștiutor, asta numesc eu o tragedie — ne spune admirabil Carlyle — chiar de s'ar întâmpla mai mult de douăzeci de ori, pe minut, cum de fapt se și întâmplă... Să trăești miserabil fără să știi de ce; să muncești și să te trudești și să nu câștigi nimic; să fii zdrobit, obosit, izolat, fără legături, impresurat de un rece și universal Laissez-faire; e să mori încet cât ține viața, închis într'o nedreptate surdă, moartă, infinită, ca în blestemul pântec de fier al Taurului lui Phalaris” (Biblioteca pentru toți, No. 660, pagina 40—41).

Cunoașterea scopului vieții noastre e trebuincioasă nu numai pentru a trăi conștient, a satisface inteligența și demnitatea omenească; dar și pentru a ne folosi cât mai bine de această viață. Observați ce se petrece în excursiile pe munți. Dacă excursioniștii n'au hotărât înainte de plecare, ținta unde să ajungă și dacă n'au o călăuză, care să le arate drumul pe unde să meargă, atunci, dacă nu rătăcesc, apoi nici departe nu ajung. Lipsindu-le ținta, n'au nici un îndemn ca să-și grăbească picioarele și sunt ispitiți de fiecă carenă în paguba drunului, care duce pe culmea muntelui. Tot astfel se întâmplă și în lunga excursie a vieții. Cei ce nu urmăresc un scop hotărât, cei ce nu știu ce vor în această viață, sunt jucării valurilor ei și mor fără să fi ajuns la vreun port, fără să fi atins scopul vieții.

Căci în viața omului sunt două vieți: una care ne face să trăim, viața fiziologică, animală; alta pe care trebuie s'o trăim, viața sufletească, omenească. Nu putem trăi, fără de corp și nu putem trăi bine cu un corp suferind; de aceea trebuie să dăm corpului nostru toate îngrijirile arătate de igienă; — dar nu trebuie să trăim pentru corp, căci atunci renunțăm la partea superioară

Constelațiunea Lirei

sau alpha din Lira. Odată ce ați găsit pe Vega, lesne găsiți și celelalte stele ale ei, patru din ele formând un frumos paralelogram, după cum se vede în gravura alăturată.

Iată acum câteva amănunte.

Vega e un soare enorm, mult mai mare de cât Soarele nostru; strălucește de vre-o 100 de ori mai mult de cât acesta. Dacă Soarele nostru s'ar afla la distanța la care se află Vega, nu l'am mai vedea de cât ca o stelută de mărimea 5, adică abia l'am mai vedea cu ochii liberi. Luminozității îi trebuie 30 de ani ca să vie de la Vega până la noi, adică noi vedem acest soare în prezent, așa cum era în 1882, iar cum e acum, îl vom vedea totmai în 1912. Cu 35 klm. pe fiecare secundă zbură Vega spre noi, cu 30 klm. pe secundă zburăm noi spre Vega și cu toate acestea apropiere

De obicei e de mărimea 3 și jumătate, dar uneori o vezi de mărimea 4 și jumătate. Cel mai ușor lucru e să o compari cu gama, care nu-și schimbă strălucirea. Perioada variațiunii e de vre-o 13 zile. Vă puteți convinge singuri de variațiunea acestei stele curioase, care în 13 zile are două maxime și două minime. În realitate, vita din Lira e formată din două stele aproape lipite una de alta, cari se învârtesc împreună și cari când ni se prezintă amândouă în față, vedem steaua la maximum ei, când se ascund una după alta, vedem steaua la minimum ei. Lira mai are o variabilă, steaua R, care e canu roșatică. Stelele delta și zita sunt duble. Tot în Lira se află și nebuloasa despre care am vorbit în numărul trecut pe larg și care se găsește între stelele vita și gama.

ră a existenței noastre, trăim un corp omenesc, fără să trăim o viață omenească.

Era o vreme în țara noastră când tinerii recruți își scoțeau capul, își tăiau degetul trăgaciul, pentru a scăpa de serviciul militar, care ținea șapte ani. Dar nu s'a pomenit vreodată ca un om în toate mințile să-și mutileze corpul, fără de nici un motiv. Fakirii din India se supun la diferite torturi în credința că astfel vor cuceri favoarea zeilor. Sufletul însă ni-l mutilăm, ni-l ucidem, cu foarte că este rațiunea supremă a existenței noastre trupesti!

În atmosfera înăbușitoare a materialismului în care trăim, se simte din ce în ce mai puternic nevoia apariției unui Socrat, ca să ne desmortească din toropeala în care ne-a adus căutarea exclusivă a plăcerilor, să ne dăruiască din înțelepciunea și înțelepciunea și valoarea ei, cum se poate să n'ai rusine de a te gândi numai să aduni bogății să dobândești stimă și onoruri, neglijând de tezaurul adevărului și înțelepciunii și nesilindu-te să faci sufletul tău atât de bun pe cât poate fi? (Morala greacă de G. Astan, capitolele II).

Și după cum spunea sublim apostolul Pavel: la ce ne-ar folosi toate comorile pământului, dacă ne prăpădim sufletul?

Aladin

ANECDOTE

Din viața lui Napoleon

VADUVA SOLDATULUI

de Ducele de Rovigo

După bătălia de la Auerstadt, Napoleon, cu restul armatei, se apropia de Berlin pe drumul de pe la Potsdam, pentru ca să impiedice înamicului trecerea peste Sprea. Toată armata era înaintea, când el plecă din Wittemberg călare. Era aproape ora unu după amiază și vremea prevestea furtună; traversarăm mahalalele Wittembergului, dar grădina începu să cadă.

Împăratul descălecă pentru ca să treacă o groapă și apoi intră în casa supraveghetorului șef al pădurii electorului acestui district. Crezu că nu este recunoscut și nu răspunse de cât numai salutului grăbit al celor două femei tinere pe care le găsi în odaia parterului. Ele rămăseseră în picioare, tot ca și cei doi copii care se găsiseră cu ele. Se întoarseră la față și pusese capul în pământ, când doborâta una dintre ele, cea mai tânără și cea mai dragă, spuse cu jumătate voce în limba germană celeilalte: „Ați spus cu siguranță că este împăratul Napoleon”.

Împăratul nu le înțelesă; dar cu care pricepem destul de bine această limbă, le auzi și preveni pe împărat, care, adresându-se îndată acestei femei, o întrebă: „Sunteți măritată, d-nă?”

Nu, sire, răspunse ea în cea mai curată franțuzească; sunt văduvă.

Împăratul păru surprins și întrebă-l iar: „Cum a murit bărbatul tău?”

Femeia răspunse: „La război, sire, în serviciul Majestății Voastre.”

— Așa dar nu cunoști?

— Da, sire; Majestatea Voastră nu s'a schimbat de la ultima dată când om avu fericirea să-l văd, și l'am recunoscut îndată, tot ca și pe d. ge-

OFITERII NOSTRI SUPERIORI

D. general Mihail Boteanu, unul dintre cei mai distinși și de valoare ofițeri ai armatei noastre, guvernorul Celăței București, directorul general al aviațiunii din România. La manevrele regale din Dobrogea are însărcinarea de a face podul peste Dunăre și a dirigia trecerea armatei în Dobrogea.

neral Bertrand și pe d. general Savary, cari sunt aci.

— Dar în sfârșit, unde m'ai văzut?

— În Egypt, sire.

La aceste cuvinte, împăratul, mai surprins încă, strigă: „Cum ai fost în Egypt împreună cu noi? Ia, povestește-mi te rog.”

— Sire, sunt născută în Elveția. Mă măritasem, în 1797, cu d. de Wenzel, medic al armatei care muri la Alexandria de ciumă. Fiindcă nu aveam copii, mă căsătorii a doua oară cu un șef de batalion din al doilea regiment de infanterie ușoară care fu omorât la Aboukir; am rămas cu un copil pe care-l cresc; e băiatul acesta, adăogă ea arătând pe unul din cei doi băiețiori dinaintea noastră. M'am întors în Franța, cu armata, după capitulațiune, nu am putut să capăt nici un ajutor nici o pensie; oboșită că eram respinsă peste tot, m'am întors în Elveția, de unde am fost chemată la Wittemberg de doamna pe care o vedeți, pentru ca să-i cresc fiul.

— Ați fost măritată legitim cu acel șef de batalion? urmă împăratul, să nu era de cât o uniune pe care starea în care vă aflați vă forțase să o primiți?

— Sire, actul meu de căsătorie e sus în camera mea.

— Al bunătatea să mi-l aduci să-l văd.

Ea alergă să-l caute și îl aduse împăratului, zicându-i: „Veți vedea, sire, că fiul meu este născut dintr-o căsătorie legitimă.”

După ce aruncase ochii pe hârtie, Napoleon o dădu înapoi femeii care îl interesa, strigând cu bucurie: „Dumnezeule! nu mă așteptam la o asemenea întâlnire!” Și el ordonă lui Bertrand să ia notă de numele mamei și copilului. Furtuna trecuse deja de mai mult de un sfert de oră, când Napoleon spuse femeii: „Ei bine! doamnă, pentru ca să păstrați amintirea acestei zile, care este fericită pentru mine, vă dau o pensie de o mie două sute de franci pentru îngrijirea copilului tău.”

Apoi se urcă pe cal pentru a-și continua marșul și semnă chiar în

seara aceea, înainte de a se culca, decretul.

NEDREPTATE REPARATA

Întro după masă când Napoleon urca incognito, într-o trăsură fără armoarii, muntele Pec, irăpinduse la San-Germaine, el zări pe drum un militar a cărui haină jerpelită, ordonanță nu o permitea. El seose capul pe ușo și strigă după o clipă: „Dar este sergentul Bourgeois, care își făcuse serviciul cu mine în regimentul din Auxonne; îl recunosc perfect... Dar a îmbătrânit. Spuse vizitului să se oprească și chemă drumetul pe nume. Acesta, care a recunoscut pe împărat, alergă plin de bucurie. Napoleon se interesă ză de pozițiunea sa, care nu este fericită. „Nu am timp să vorbesc cu tine astăzi”, îi spuse el întrerupându-l. Apoi făcu semn aghiotantului care-l însoțea să-i dea toți banii pe care acesta îi avea în buzunar și adăogă: „Du-te și te îmbracă cu haine noi și vino să mă găsești mâine după masă la Saint-Cloud; te vei prezenta aghiotantului de serviciu, pe care îl voi preveni de vizita ta”. Și trăsura plecă.

A doua zi, Bourgeois este exact la întâlnire; introdus în cabinetul imperial, el explică lui Napoleon cum a fost pus în retragere, e mult timp de atunci, cu toate că nu atinsese vârsta care trebuia; nu se bucură de cât de o mizerabilă sumă de două sute patruzeci de franci. Este văduv; dar ceea ce îl cauzează multă amarăciune, este faptul că nu poate să-și crească cei doi copii ai săi după cum ar voi, pentru ca să urmeze aceeași carieră ca și părintele lor.

„Bine, îi spuse împăratul, care, de astă dată, l'a ascultat fără să-l întrerupă; vom aranja toate acestea, dar acum du-te, pentru că am treabă; după puțin timp vei primi știri”.

În adevăr, în aceea zi, la ora două, era consiliul de război; membrii care îl compuneau erau deja strânși în saloatul Păcii. Napoleon, care prezida în totdeauna acest consiliu, se adresă, îndată ce intrară, ministrului celui departament, ducele de Feltré, zicându-i pe un ton pe jumătate sever și jumătate glumeț:

„D-le ministru, nu sunt mulțumit de d-ta!” La aceste cuvinte, ducele de Feltré privi pe împărat și ascultă; Napoleon reluă: „Când o solicitare dragută intră în biuroul d-tale să-ți ceară avansare pentru părintele tău, ea este sigură că obține ceea ce dorește; dar când este un militar bătrân, care nu are pentru el decât serviciile sale și dreptul tău, el nu obține nici chiar dreptatea care i se datorește.”

— Sire, răspunse ministrul puțin turburat de apostrofă, Majestatea Voastră nu știe că sunt regulamente pe care nu pot să le calc.

— Oh! făcu împăratul, ia uite, regulamente... Servesc minunat pentru apărare acelor care nu voesc să care nu știu ce să facă; dar sunt regulamente și regulamente!

— Sire, bălăbi ministrul, care nu întrevedea încă unde voia împăratul să ajungă, nu pot să văd totul...

— De sigur! o știu bine, această e nenorocirea; dar o nedreptate a fost comisă în paguba numelui Bourgeois, vechiu sergent în regimentul din Auxonne, în care eu am servit altădată în calitate de locotenent timp de două ani; oh! știu că nu este din timpul tău, se grăbi să adauge Napoleon, care observase mișcarea involuntară care o făcuse ministrul. Este ușor de a repara răul ridicând pe protejatul meu la gradul de căpitan și dându-i un comandament de piață, unde va avea puțin lucru de făcut, pentru că nu este tânăr acest sărman Bourgeois. Trebuie de asemenea să-i faci o socoteală de soldă, de la epoca când ar fi trebuit să fie numit locotenent, după regulament, făcu împăratul apăsând pe cuvântul regulament; și în sfârșit, să scrii din partea mea colegului de la interne că doresc ca să bage pe cei doi fii ca bursieri într-unul din liceele noastre din provincie. Mai mult încă, îi voi adresa mâine o notă în această privință și voi continua să fim bunii prieteni. Acuma, d-lor, la treabă, adăogă împăratul adresându-se membrilor consiliului și să mergem înainte dacă este posibil! Unde am rămas ultima oară?

RECOLTA CULEASA DE VREME

În timpul unui marș militar din campania de la 1813, Napoleon, având o sete arzătoare, ceru ceva să bea. Furierii casei sale fiind prea depărtați, se procură, destul de greu, o sticlă cu vin. Marele mareșal prezintă du-i un pahar pe jumătate umplut, de abia îl apropias de buze că îl dădu înapoi făcând o ușoară strâmbătură:

„Majestatea Voastră găsește acest vin poate puțin cam acru, îi zise marele mareșal; este fără îndoială de anul trecut.—De anul trecut! repetă Napoleon, prea ai multă bunătate: spune mai bine că este din anul viitor.”

O DONAȚIE PATRIOTICĂ

La o revistă pe care Napoleon o trecu în Curtea palatului Tuileries, se petrecu un incident: în momentul când împăratul umbra printre rânduri, o femeie eși din mulțime cu un pachet cu hârtii în mână. Napoleon înaintă, primi pachetul și, crezând că el conținea o petiție, îl păstră pentru ca să-l citească după ce se va fi întors la Elysée. Revista isprăvită, el dădu pachetul ministrului de interne, care îl deschise și găsește în loc de o plângere douăzeci și cinci de bilete de bancă de câte o mie fiecare. Nefiind nici o indicație care să dea numele donatoarei și cercetările făcute pentru a o descoperi fiind în zadar, banii fură vârșai în casa destinată să plătească cheltuielile de îmbrăcăminte ale gardei naționale.

Trad. de Traian P. Lascu

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE ZIARUL

„UNIVERSUL“

ABONAȚILOR SĂI LA TRAGEREA DIN LUNA NOEMBRIE, 1912

O splendidă Vilă la Sinaia

«VILA NICOLAE», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de *Industria metalică «Marcus»*, Bulevardul Elisabeta, No. 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: 1 canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Puchier, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (În fața Princiilor)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn *Marin V. Ganea*, șos. Mihai-Bravul, 37 și str. Șerbănică, 10. Sucursala cal. Victoriei, 107

Una sufragerie moderna

compusă din: 1 bufet cu marmoră, Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă; 1 masă pentru 12 persoane și 6 scaune tapitate și îmbrăcate imitație de piele, cumpărate de la marele magazin de mobile «Compania Americană», strada Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

Una bucată pânză de borangic alb, de 9 metri; **una bucată pânză** idem, frez, de 4 metri; **Una bucată pânză** idem, bleu, de 5 metri. Cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor.

Un serviciu de ceain, de metal alb fin, argintat și garan-
tat că nu înegrește, compus din:
1 tavă frumos cișelată, cu mânere, și 12 păhăre într-o formă
nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru orice casă;
O fructieră de metal fin argintată, înaltă de 30 centime-
metri și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru flori;
O fructieră de metal alb imitând exact argintul vechi, înaltă
de 37 centimetri și având un vas mare de cristal pentru fructe.
Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de
ceasornice și bijuterii en gros și en détail Frații A. & I. Roller,
București, str. Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă
mare și 6 farfurioare, montate în metal argin-
tat-Christoffe V. F. P.; **Una pungă de argint** veritabil oxida-
tă; **Una fructieră** de metal, argintată, cu 6 cușite de
metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au
fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Ra-
divon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci perfecțion, 1 mandolină ita-
liană, 1 muzică de masă cu manivelă,
cu 6 cântece, 1 gitară franceză. Toate acestea cumpărate
de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischon-
niky, furnisorul curții regale, strada Colței, No. 7, București.

Una bicicletă elegantă «Sport», cu roată liberă și frână au-
tomată prin contra-pedalare; **Una pușcă**
de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard», din re-
numita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are patru
săvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate între-
buința atât pulbera neagră, cât și pulbera fără fum. **Una**
carabină semi-automată de mare precizie «Pieper», cu
tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme
și biciclete B. D. Zisman, furnisorul curții regale, 44, calea
Victoriei, București.

Una mașină de cusut marca Compania Americană, cali-
tate superioară; **Un gramofon**

marca Melodion, Carmen Sylva, cu două arcuți remontabile în
timpul mersului, cu 6 plăci marca Premier record. Toate a-
ceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini
de cusut, gramofoane și biciclete en gros și en détail Compa-
nia Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur, 14 carate, cu trei capace, pentru
dame, marcat de Stat; **2 servicii de ar-
gint** pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucăți, într-o
cutie foarte elegantă; **Una pendulă elegantă și modernă**.
Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul ma-
gazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada
Colței, No. 31.

1 armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel;
1 vioară fină, cu cutia ei; **1 pelerină** de
ploae, portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpă-
rate de la «Compania Generală», mare birou de import-export,
strada Smârdan, 29, etajul I.

2 ceasornice de aur pentru damă; Două ceasornice de
aur cu câte trei capace pentru bărbat; șase
ceasornice de argint; șase ceasornice de metal fin ar-
gintate, cu câte trei capace; trei ceasornice de metal imi-
tând argintul rusesc; 5 coliere-lănțișoare pentru gât, de
argint veritabil; **una geantă** de slipac veritabilă.

2 costume de haine (saco), după măsură și alegerea stofei,
cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie
Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Un serviciu de oțel și untdelemn de alpaca veritabil, fin
argintat și conținând 3 piese de cristal alb:
una de oțel, una de untdelemn, una de muștar, una de sare
și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină mare de bucătărie «Ideal», cu 4 ochiuri, din
table de oțel, cu cazan de aramă, ele-
gant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică
de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi, compusă din 5 volume, de la d. Ghețu,
calea Dorobanților, 100; **una mașină** de căl-
cat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune; o
yulpe de terapota; **20 plăchete** argintate, reprezentând pe
Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din **Memoriile Regelui Carol I al României** sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului «Universul», tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9.15; pe 3 luni lei 4.65.

Pentru concursarea la prețurile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni, 5.
Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „Universului“ nu întrebuințează încasatori.

Plata abonamentelor se va face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau personal.